

Nieuwsbulletin
29 november 2019

Deze week is het de Week van het Digitaal Erfgoed, een initiatief van het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE). Erfgoedprofessionals uit allerlei sectoren in het hele land komen deze week samen om kennis te delen en inspiratie op te doen. Want alle erfgoedinstellingen hebben een gezamenlijk doel: digitaal erfgoed duurzaam toegankelijk houden. Daar leveren wij graag een bijdrage aan. Niet alleen omdat de Groninger Archieven dezelfde doelstelling hebben, maar ook omdat we kennisdeling en samenwerking heel belangrijk vinden. Daarom lanceren we vandaag ons Nieuwsbulletin digitale archieven. Met deze e-mailnieuwsbrief houden we u op de hoogte van de ontwikkelingen op het gebied van digitaal archief en natuurlijk ook van onze eigen diensten en producten.

We hebben ook de pagina over het [e-depot op onze website](#) vernieuwd. U vindt er nu alle antwoorden op de meest voorkomende vragen over het e-depot, zoals: Wat is een e-depot? En: Waarom moet ik er nu mee aan de slag?

Uit het vakgebied

Kennisnetwerk Informatie en Archief

Via dit nieuwsbulletin houden we u op de hoogte van belangrijke ontwikkelingen op het gebied van digitaal archief. We raden u aan om daarnaast ook lid te worden van het Kennisnetwerk Informatie en Archief op <https://kia.pleio.nl/>.

iPRES 2019

Afgelopen september was de 16e editie van de jaarlijkse internationale conferentie iPRES voor digitale preservatie. Dit jaar was de conferentie in het EYE film museum in Amsterdam. Bram Kampen, de preservatiespecialist van de Groninger Archieven doet verslag.

Digitale preservatie omvat de complete cyclus van een digitaal object: het vastleggen, bewaren, beheren en beschikbaar stellen, zodat het na verloop van tijd nog raadpleegbaar, toegankelijk en authentiek is. Eigenlijk hetzelfde wat we met papier doen alleen dan voor digitale informatieobjecten.

De conferentie was verdeeld over een aan-

Hans Kraus, Groninger Archieven

tal thema's waar op verschillende manieren aandacht aan werd besteed. Met thema's als Collaboration, Cutting Edge, New Horizons, Sustainability en Capacity Building werden verschillende elementen van digitale preservatie belicht. Naast de lezingen waren er ook nog demonstraties van software, panels en een hackathon. Een erg leuke conferentie waar ik dingen heb gezien waar we wat van kunnen leren, tools die voor ons interessant kunnen zijn en organisaties om in de gaten te houden.

Wat ik bijvoorbeeld erg interessant vond is een document met criteria voor de opslag bij digitale preservering (<https://osf.io/sjc6u>).

Bewaren bij de bron versus e-depot

In de Archiefwet staat dat overheden hun archiefbescheiden na twintig jaar moeten overbrengen naar een archiefbewaarplaats. Digitale dossiers en documenten kunnen relatief eenvoudig worden verplaatst naar een digitaal depot: een e-depot. Bij sommige overheidsinformatie levert dit echter problemen op, bijvoorbeeld bij de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). De informatie in een basisregistratie wordt doorlopend aangepast. Het proces is nooit af en ook oude informatie moet beschikbaar blijven voor de archiefvormer. Verplaatsen naar een e-depot is dan lastig. Voor dit soort situaties wordt momenteel een alternatief voorgesteld: 'bewaren bij de bron'. Die oplossing gaat er vanuit dat we informatie niet meer overbrengen naar een archiefbewaarplaats, maar bewaren in het systeem waarin de informatie gecreëerd is. Dit stelt wel duurzaamheidseisen aan dat bronsysteem: het systeem moet doorlopend in de lucht blijven en het moet voldoende functionaliteiten voor duurzaam beheer hebben. Ook is een wijziging van de Archiefwet nodig. Het is dus een oplossing die nog ontwikkeld moet worden.

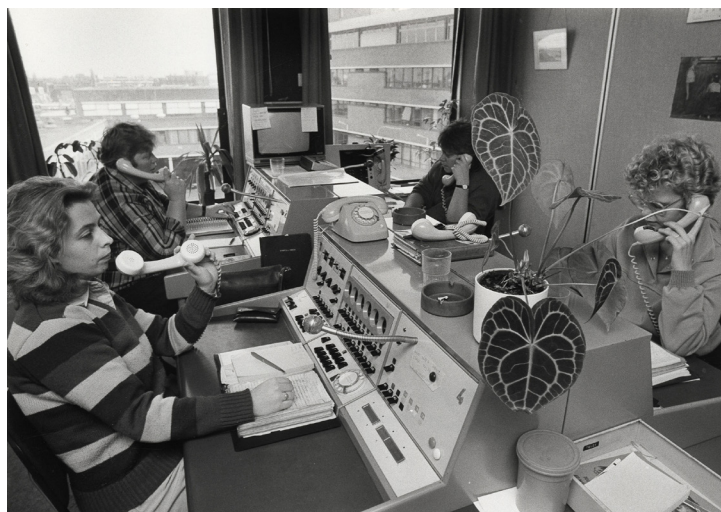
Het Nationaal Archief is alleen voorstander van bewaren bij de bron in gevallen waar overbrenging niet mogelijk is. Voor de Vereniging van Nederlandse Gemeenten is bewaren bij de bron juist een uitgangspunt van Common Ground (de beoogde nieuwe gemeentelijke ICT-infrastructuur). De VNG wil

bewaren bij de bron tenzij dat niet mogelijk is. Deze organisaties hebben dus verschillende voorkeuren, maar ze schetsen beide een toekomst waarin verplaatsen naar een e-depot en bewaren bij de bron naast elkaar bestaan.

Wilt u meer weten over het overbrengen van basisregistraties en bewaren bij de bron? Lees het rapport van het Nationaal Archief [Jouw depot, mijn depot? Verandering langetermijnbewaring overheidsinformatie](#).

Metadatamodel

Als we archiefbescheiden duurzaam toegankelijk willen houden zijn metadata onmisbaar. Zonder voldoende metadata kunnen we niet garanderen dat het informatieobject vindbaar, leesbaar, interpreteerbaar en betrouwbaar blijft. Problemen als gevolg van incomplete of inconsistente metadata kunt u voorkomen door een generiek metadatamodel te maken voor uw organisatie. In een generiek metadatamodel beschrijft u de minimale metadata die uw organisatie nodig heeft om uw bedrijfsvoering te ondersteunen én om informatieobjecten duurzaam toegankelijk te houden. Er is geen standaard metadatamodel dat u zo kunt overnemen. Er zijn wel standaarden die u als bouwblokken kunt gebruiken. Meer hierover leest u in de [Notitie gemeentelijk metadatamodel](#) op onze website. Deze notitie is ook interessant voor andere lokale overheden, omdat we hierin ook de beperkingen van TMLO uitleggen.

Frank Straatemeier, Groninger Archieven

Nieuwe producten

Tijdens de e-depot Pilot met de gemeente Groningen hebben we een aantal hulpmiddelen ontwikkeld en gepubliceerd op onze website. Deze zijn nu geüpdatet. Op onze website www.groningerarchieven.nl/over-ons/diensten/e-depot vindt u nieuwe versies van:

- Opnamevoorwaarden: hierin leest u aan welke voorwaarden een export uit uw systeem moet voldoen om opgenomen te kunnen worden in ons Rijks e-depot.
- Zelfevaluatieformulier: door het formulier in te vullen, krijgt u alle benodigde informatie over de inhoud, vorm en structuur van de set informatieobjecten die u wilt overdragen.

Nieuwe diensten

De Groninger Archieven zijn een kenniscentrum voor duurzame toegankelijkheid. Daarom bieden we alle archiefvormers en archiefinstellingen in de provincie Groningen de mogelijkheid om vragen te stellen over de duurzame toegankelijkheid van digitale informatieobjecten. U kunt bij ons terecht met al uw vragen over digitale archivering, of het nu gaat om technische, organisatorische, archiefrechtelijke, procesmatige of archivalistische aspecten. We beantwoorden uw vragen aan de hand van de juridische kaders van archiefwet- en regelgeving, (inter)nationale standaarden en van handleidingen, handboeken, kennisproducten en richtlijnen uit de archiefsector. We kunnen u informeren over welke regel, norm of standaard in een bepaalde situatie van toepassing is en over de interpretatie ervan. Waar nodig spelen wij uw vraag door naar een andere specialist.

Heeft u een vraag voor ons? Stel deze via edepot@groningerarchieven.nl.

Werk in uitvoering

De Groninger Archieven zijn aangesloten op het Rijks e-depot van het Nationaal Archief. Dit e-depot biedt duurzame opslag en conserveringsfunctionaliteit voor overgebrachte en uitgeplaatste archieven. Wij werken momenteel aan de beschikbaarstelling van overgebrachte archieven via onze website en in de studiezaal. Aan de hand van de wensen en eisen van archiefvormers bepalen we welke oplossing het meest geschikt is. Beschikbaarstelling bij uitplaatsing is ook mogelijk. Bulk-vernietiging wordt op korte termijn mogelijk, zodat dossiers op basis van een vernietigingstermijn op grote schaal uit het e-depot kunnen worden verwijderd.

We ondersteunen de gemeente Groningen bij het realiseren van de randvoorwaarden voor structurele overdracht naar het e-depot. Zo adviseren wij over de bewaarstrategie en het metadatamodel. Ook beantwoorden we regelmatig kennisvragen van lokale overheden over deze onderwerpen.

In het kader van de structurele aansluiting van de gemeente Groningen werken we ook aan een aantal documenten:

- een Producten- en Dienstencatalogus (PDC) voor digitale informatieobjecten
- technische aansluitvoorwaarden voor aansluiting op het Rijks e-depot
- een conserveringsbeleid
- een lijst van voorkeursformaten (gebaseerd op die van het Nationaal Archief)
- een nieuwe versie van het formulier metadatamapping

En we zijn bezig met de inrichting van een digitaal atelier: een speciale beveiligde serveromgeving met software voor het ontvangen, testen, bewerken en verzenden van vertrouwelijke digitale informatieobjecten.